
**«Ας δράσουμε όλοι! Η σχολική βία μας πληγώνει!
Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις
για την αντιμετώπιση της ενδοσχολικής βίας»**

Πλιάτσικα Βασιλική
Προϊσταμένη, Νηπιαγωγός στο Α΄ Τμήμα
του 9ου Νηπιαγωγείου Ελευθερίου - Κορδελιού

Το πλαίσιο της τάξης (2011-2012)

- **22 μαθητές**
- **10 προνήπια και 12 νήπια**
- **9 αγόρια και 13 κορίτσια**
- 1 παιδί με *ιδιαίτερα προβλήματα οργάνωσης και οριοθέτησης συμπεριφοράς*
- Αρκετά παιδιά εκδήλωναν *επιθετική συμπεριφορά*

Ποια συμπεριφορά είναι επιθετική;

- **Επιθετική είναι η συμπεριφορά που χρησιμοποιείται με σκοπό να «πονέσει» τον άλλον, είτε σωματικά, είτε ψυχολογικά**
 - **Σωματική βία**
 - **Προφορική βία**
 - **Ψυχολογική βία**
 - **Καταστροφική συμπεριφορά**
 - **Παθητική επιθετικότητα (Τριλίβα & Chimienti, 1998:35)**

Λόγοι εφαρμογής του προγράμματος

Αιτία:

- Η εκδήλωση κάποιων μορφών βίας μέσα στην τάξη
 - η **λεκτική** (κοροϊδίες μεταξύ των παιδιών),
 - η **σωματική** (τσιμπήματα, χτυπήματα κλπ.).
- Η συνειδητοποίηση για την αναγκαιότητα εφαρμογής προγραμμάτων παρέμβασης, που αφορούν την οργάνωση και την οριοθέτηση της συμπεριφοράς των παιδιών

Αφορμή:

- Η προτροπή μέσω εγγράφου του Υπουργείου Παιδείας για την εφαρμογή προγράμματος σχετικά με την *Πανελλαδική ημέρα κατά της σχολικής βίας (6 Μαρτίου 2012)*

Ο σκοπός

- η επαφή των νηπίων με μια προβληματική μορφή της οργανωμένης κοινωνικής ζωής και η προσπάθεια να προβληματιστούν και να ευαισθητοποιηθούν ώστε
 - να αποκτήσουν θετική στάση/συμπεριφορά κατά την αλληλεπίδραση με τους άλλους,
 - να τους σεβαστούν και να τους αναγνωρίσουν, στο πλαίσιο της δημιουργίας του συνειδητού πολίτη

Ειδικότερα επιδιώκεται:

- η ανάπτυξη βασικών γνώσεων Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής αναφορικά με τη διαφορετικότητα και την αποδοχή της,
- η καλλιέργεια κοινωνικών δεξιοτήτων για την αποδοχή του «άλλου», την ειρηνική συνύπαρξη και την αποφυγή συγκρούσεων/βίαιης συμπεριφοράς (*Παιδί και Ανθρωπογενές περιβάλλον*).

Παράλληλα

- η αισθητική καλλιέργεια και η διαπίστωση, ότι η τέχνη μπορεί ν' αποτελέσει μέσο έκφρασης και επικοινωνίας (δημιουργικότητα, συγκίνηση, ευαισθησία κ.ά.: *Δημιουργία – Έκφραση*)
- η νοητική ανάπτυξη (προβληματισμός, δημιουργικότητα κ.ά: *Γλώσσα, Πληροφορική*).

Ο στόχος

- Να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή κοινωνική ένταξη των μαθητών μέσα στη σχολική κοινότητα (Μπάρμπας, 2008:92)
 - *μέσω της οργάνωσης και της οριοθέτησης της συμπεριφοράς τους*
-

Επιμέρους στόχοι

- Να είναι ικανά να αναγνωρίζουν την επιθετική τους συμπεριφορά
- Να αρχίσουν σταδιακά να συνειδητοποιούν ότι εξαιτίας της επιθετικής συμπεριφοράς, τα παιδιά ενοχλούνται και απομακρύνονται από κοντά τους
- Να μάθουν να συγκρατούν τις παρορμήσεις τους και να οριοθετούν τη συμπεριφορά τους
- Να προβλέπουν τις επιπτώσεις των πράξεών τους
- Να συνειδητοποιήσουν ότι κάποιες φορές χρειάζεται να ζητούν τη μεσολάβηση των μεγαλύτερων για να αντιμετωπίσουν κάποιες καταστάσεις

Οι γνωστικές περιοχές

- **Παιδί και Μελέτη του Περιβάλλοντος**
 - Παιδί και ανθρωπογενές περιβάλλον
- **Γλώσσα**
- **Δημιουργία & Έκφραση**
- **Πληροφορική**

Τι προηγήθηκε

Στην αρχή της χρονιάς

Θέμα: «Οι κανόνες της τάξης μας»

Γνωστική περιοχή: Παιδί και ανθρωπογενές περιβάλλον

Μέθοδοι: Συζήτηση

Χώρος: Παρεούλα

Υλικό: Χαρτιά σε χρώμα κόκκινο, πράσινο, μπλε, αντίστοιχα χρώματα μαρκαδόρων

Περιγραφή:

- Εμπλοκή των παιδιών σε συζήτηση και προβληματισμό σχετικά με τη συνύπαρξη τους σε έναν χώρο και την οργάνωση του τρόπου συμπεριφοράς τους
- Αποφάσεις – προτάσεις των παιδιών
 - Αυτά που μπορώ να κάνω
 - Αυτά που πρέπει να κάνω
 - Αυτά που δεν μπορώ να κάνω (Τελέ-Λιζιέ & Μπαρτ, 2004:22)

Στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς

Θέμα: «Τι σημαίνει σεβασμός;»

Γνωστική περιοχή: Παιδί και ανθρωπογενές περιβάλλον,
Γλώσσα (Προφορική επικοινωνία), Εικαστικά

Μέθοδοι: Συζήτηση, Ζωγραφική

Χώρος: Παρεούλα

Υλικό: Εικόνες από το βιβλίο «Μάθετε στα παιδιά σας 20 αξίες της ζωής» της
Ε. Πουχόλ Ι Πονς

Περιγραφή:

- Περιγραφή των εικόνων από τα παιδιά και διατύπωση των σκέψεών τους σχετικά με αυτές
- Ζωγραφική καταστάσεων στις οποίες τα παιδιά σέβονται ή όχι τους άλλους

**Σέβομαι θα πει, συμπεριφέρομαι
έχοντας στο μυαλό
ότι δεν είμαι μόνος μου (Πουχόλ, 2004).**

6 Μαρτίου 2012

Πανελλήνια Ημέρα κατά της σχολικής βίας

1^η δραστηριότητα (6 Μαρτίου 2012)

Θέμα: «*Δυο κούκλες αφηγούνται τι είδαν σε ένα σχολείο...*»

Γνωστική περιοχή: Παιδί και ανθρωπογενές περιβάλλον,
Θέατρο (κουκλοθέατρο)

Μέθοδοι: Κουκλοθέατρο, συζήτηση, τραγούδι

Χώρος: Γωνιά κουκλοθέατρου, παρεούλα

Υλικό: Κουκλοθεατρική ιστορία, κούκλες [Κούκλες βασισμένες στο υλικό «Ο εκφοβισμός δεν είναι μαγκιά... Σταματήστε τον» Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δάφνη (Χριστοφή & Λαζάρου, 2005) - Η ιστορία που ακολουθεί αποτελεί διασκευή, εμπνευσμένη από το ίδιο υλικό].

Η υπόθεση της ιστορίας

- Δύο φίλες, κοροϊδεύουν ένα άλλο κορίτσι, επειδή μιλάει χαμηλόφωνα και της λένε ότι δεν τη θέλουν για φίλη. Το τρίτο κορίτσι αναρωτιέται «Γιατί μου το κάνουν αυτό; Τι τους έχω φταίξει;».
- Δύο φίλοι δε θέλουν ένα τρίτο αγόρι στη γωνιά που παίζουν, το κοροϊδεύουν, επειδή φορά γυαλιά, του αρπάζουν το παιχνίδι, το φτύνουν, το χτυπούν και το διώχνουν.
- Μια άλλη ημέρα, ένα αγόρι, που του αρέσει να ενοχλεί, να γελά και να κοροϊδεύει τους άλλους πετάχτηκε μπροστά από ένα άλλο μικρότερο, και το τρόμαξε βγάζοντας από το στόμα του τρομαχτικούς ήχους. Εκείνο άρχισε να τρέχει κλαίγοντας.

Το τέλος της ιστορίας

- Για καλή του τύχη όμως κάποια παιδιά είδαν από μακριά ότι έκλαιγε. Πλησίασαν και προσπάθησαν να τον καθησυχάσουν.
- Στη συνέχεια όλα τα παιδιά μαζί πλησίασαν το παιδί που ενοχλούσε και του μίλησαν. Του ζήτησαν να μπει στη θέση του παιδιού που τρόμαξε... και να ζητήσει συγνώμη.
- Και έτσι εκείνο κατάλαβε το λάθος του και ζήτησε συγνώμη.

Συζήτηση στο κουκλοθέατρο

- Τα παιδιά ρωτήθηκαν:
 - Αν τους άρεσαν ή όχι αυτές οι συμπεριφορές και για ποιο λόγο.
 - Αν έχουν και πότε βιώσει ανάλογα συναισθήματα.
- Οι κούκλες συμβούλεψαν τα παιδιά πώς να αντιδράσουν, αν βιώσουν ανάλογες καταστάσεις
 - είτε σα θύματα
 - είτε σα θεατές
- Κούκλες και παιδιά τραγούδησαν: «Θέλω στο σχολείο χωρίς άγχος να πηγαίνω, τους φίλους μου να συναντώ να παίζω να μαθαίνω. Αυτό θα γίνει αν σεβαστώ, αν σεβαστείς, αν σεβαστούμε όλοι!» (Χρυσαφή – Λαζάρου, 2005).

Συζήτηση στην παρεούλα

- Ενημέρωση των παιδιών για τις συμπεριφορές που αποτελούν μορφές βίας
 - **σωματική βία:** όταν κάποιος χτυπάει κάποιον
 - **λεκτική βία:** όταν κάποιος κοροϊδεύει κάποιον
 - **ψυχολογική βία:** όταν κάποιος κάνει κάποιον άλλο να φοβάται

2^η δραστηριότητα (6 Μαρτίου 2012)

Θέμα: «Τα συναισθήματα που νιώθω όταν κάποιος με ενοχλεί...»

Γνωστική περιοχή: Παιδί και ανθρωπογενές περιβάλλον

Μέθοδοι: Συζήτηση

Χώρος: Παρεούλα

Υλικό: Εικόνες με εκφράσεις συναισθημάτων

Από το υλικό: «Ο εκφοβισμός δεν είναι μαγκιά... Σταματήστε τον» Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δάφνη,

Περιγραφή:

Περιγραφή των συναισθημάτων των παιδιών όταν κάποιος τους φέρεται άσχημα.

3^η δραστηριότητα (6 Μαρτίου 2012)

Θέμα: «Δημιουργία αφίσσας»

Γνωστικές περιοχές: Παιδί και ανθρωπογενές περιβάλλον,
Γλώσσα, Εικαστικά

Μέθοδοι: Συζήτηση, ζωγραφική

Χώρος: Παρεούλα, τραπεζάκια

Υλικό: Χαρτιά & υλικά ζωγραφικής

Περιγραφή: Δημιουργία αφίσσας, αναζήτηση – γραφή
συνθήματος, ζωγραφική εικόνων.

Τις επόμενες ημέρες

4^η δραστηριότητα

Θέμα: «Θυμήσου»

Γνωστικές περιοχές: Παιδί και ανθρωπογενές περιβάλλον,

Μέθοδοι: Κουκλοθέατρο, συζήτηση

Χώρος: Οπουδήποτε

Υλικό: Κούκλες κουκλοθέατρου

Περιγραφή:

Προτροπή προς τα παιδιά μέσω των ηρώων της ιστορίας να σκεφτούν για τη συμπεριφορά τους.
